

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy w Zgierzu oddalił wniosek (...) Spółki Akcyjnej w upadłości układowej z siedzibą w W. o zwrot depozytu sądowego. Sąd Rejonowy wskazał, że świadczenie nie zostało wpłacone do depozytu na podstawie przepisów art. 692 i nast. k.p.c., gdyż w postanowieniu zezwalającym na wpłacenie świadczenia do depozytu sądowego wskazano, iż jest to świadczenie tytułem zabezpieczenia – na podstawie nieprawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. W postanowieniu tym Sąd wskazał, jakie mają być spełnione warunki, aby kwota złożona do depozytu została wypłacona uczestnikowi.

Apelację od wskazanego postanowienia złożył wnioskodawca, wnosząc o jego zmianę przez uwzględnienie wniosku i zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania za obie instancje. Skarżący zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie następujących przepisów:

- art. 692 i nast. k.p.c. poprzez błędną wykładnię, a w konsekwencji niezastosowanie i przyjęcie, że postanowienie o zezwoleniu na złożenie do depozytu sądowego nie miało swojej podstawy prawnej w tej normie,
- art. 693¹¹ k.p.c. przez jego błędną wykładnię a w konsekwencji niezastosowanie i przyjęcie, że wniosek o zwrot depozytu nie miał swojej podstawy w tej normie,
- art. 736 § 4 k.p.c. poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że świadczenie zostało złożone do depozytu na podstawie tegoż przepisu,
- art. 140 ust. 2 p.u.n. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, że jest dopuszczalne utrzymanie zabezpieczenia w stosunku do wnioskodawcy, wobec którego ogłoszono upadłość układową.

Uczestnik postępowania nie ustosunkował się do apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna co do meritum sprawy i bezzasadna w zakresie kosztów postępowania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że choć postanowienie o zezwoleniu na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego wydane w sprawie I Ns 1703/13 nie podlegało uzasadnieniu, w ocenie Sądu Okręgowego nie ulega wątpliwości, że zostało ono wydane w trybie art. 692 i nast. k.p.c. Wskazuje na to fakt rozpoznania sprawy przez Sąd w postępowaniu nieprocesowym (co znalazło formalny wyraz m.in. w prowadzeniu sprawy pod sygnaturą (...) przewidzianą dla spraw rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym). Sąd Okręgowy miał przy tym na uwadze wyrażane niejednokrotnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowisko, wskazujące na rozróżnienie depozytów w rozumieniu prawa cywilnego materialnego, składanych jako przedmiot świadczenia celu zwolnienia się z wykonania zobowiązania (art. 467-470 k.c.), i depozytów w znaczeniu procesowym, pojmowanych jako sposób zabezpieczenia (zatrzymania) pieniędzy lub rzeczy w ramach postępowania zabezpieczającego i egzekucyjnego oraz na ich cele. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że postępowanie unormowane w części pierwszej księgi drugiej kodeksu postępowania cywilnego ma zastosowanie tylko do depozytu pierwszego rodzaju. Natomiast w wypadku depozytów w znaczeniu procesowym, dłużnik dokonuje złożenia stosownej sumy na rachunek depozytowy bez uzyskania w postępowaniu nieprocesowym zezwolenia sądu. Odmienna interpretacja pozostawałaby w sprzeczności z niekwestionowanym w judykaturze i literaturze poglądem, że złożenie świadczenia do depozytu sądowego na podstawie prawomocnego postanowienia sądu następuje w celu wywołania skutków materialnoprawnych (tak na tle art. 883 § 2 k.p.c. SN w uchwale z dnia 27 lutego 2008 r., sygn. akt III CZP 153/07, OSNC 2009, nr 3, poz. 37 oraz powołane tam orzecznictwo, podobnie SN na tle art. 752 k.p.c. postanowienie SN z dnia 4 grudnia 2003 r., sygn. akt II CK 292/02, LEX nr 602370, a także postanowienie SN z dnia 13 sierpnia 1976, sygn. akt IV PZ 32/76, OSNC 1977, nr 3, poz. 57). Przedmiotem niniejszej sprawy nie jest jednak ocena prawidłowości postanowienia wydanego w sprawie I Ns 1703/13; postanowienie to

jest prawomocne, wobec czego wiąże nie tylko strony i Sąd, który je wydał, lecz również inne sądy (art. 365 § 1 k.p.c.), w tym Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie. Jak już wskazano, nie ulega wątpliwości, że zostało ono wydane na podstawie przepisów dotyczących postępowania depozytowego, albowiem złożenie świadczenia na rachunek depozytowy w trybie art. 492 k.p.c. czy 742 § 1 k.p.c. w zw. z art. 736 § 4 k.p.c. (depozytu procesowego) w ogóle nie wymaga wydania postanowienia przez sąd (tak na tle art. 883 § 2 k.p.c. powołana już uchwała SN w sprawie III CZP 153/07).

Skoro Sąd zezwolił na złożenie świadczenia do depozytu we wskazanym wyżej trybie, w niniejszej sprawie zastosowanie powinien znaleźć przepis art. 693¹¹ § 1 k.p.c., zgodnie z którym na żądanie dłużnika Sąd zwróci mu depozyt, jeżeli wierzyciel nie zażądał wydania depozytu. Wobec powyższego, depozyt powinien zostać zwrócony wnioskodawcy.

Na zasadność powyższej konkluzji wskazuje posiłkowo treść powołanego przez skarżącego art. 140 p.u.n. Wprawdzie art. 140 ust. 2 p.u.n. dotyczy niedopuszczalności wykonania postanowienia o zabezpieczeniu, a zatem sytuacji innej niż rozpatrywana w niniejszej sprawie, jednak przepis art. 140 p.u.n. we wszystkich trzech ustępach wyraża generalną ideę postępowania upadłościowego, zgodnie z którą w razie ogłoszenia upadłości wierzyciele powinni zostać zaspokojeni proporcjonalnie według reguł ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, zaś żaden z wierzycieli nie powinien być uprzywilejowany, jeżeli nie przewidują tego przepisy tejże ustawy. Na uwagę zasługuje w tym kontekście dyspozycja art. 140 ust. 1 p.u.n., z której wynika, że nawet w razie prowadzenia wcześniej wszczętej egzekucji dotyczącej wierzytelności objętej z mocy prawa układem, postępowanie egzekucyjne ulega zawieszeniu, zaś sumy uzyskane w zawieszonym postępowaniu, lecz jeszcze nie wydane, przelewa się do masy upadłości po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. Skoro regułom zaspokojenia w postępowaniu upadłościowym podlegałyby nawet kwota już zajęta w toku postępowania egzekucyjnego, tym bardziej powinna wrócić do masy upadłości kwota złożona do depozytu w sytuacji, gdy niewiadomym jest jeszcze czy uczestnikowi w ogóle służy wierzytelność względem wnioskodawcy (postępowanie procesowe, w którym wydano nakaz zapłaty nie zakończyło się jeszcze).

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie przez uwzględnienie wniosku.

Apelacja jest jednak bezzasadna w części dotyczącej kosztów postępowania przed Sądem I instancji. Regułą orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego wyrażona jest w art. 520 § 1 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do odstąpienia od tej reguły przez zastosowanie przepisu art. 520 § 2 k.p.c. W omawianym zakresie apelacja została więc oddalona na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., to jest zgodnie z ogólną regułą orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego.